

Posudek bakalářské práce

vedoucí práce oponent

Autor: Bc. Dorotea Wollnerová	Číslo studenta:
Název práce: Hračky a dětství ve starověkém Egyptě/Toys and childhood in ancient Egypt	
Rozsah: 100 stran celkem, z toho: 64 stran textu, 7 stran bibliografie, 27 stran příloh	
Posudek vypracoval: Prof. dr. Ladislav Bareš (oponent)	

Stručné souhrnné hodnocení práce

(Téma, členění, logická návaznost myšlenek a/nebo argumentace, kritický přístup k předmětu práce)

Předložená práce D. Wollnerové je věnována problematice hraček ve starém Egyptě. Jde o téma, které je z různých důvodů (téměř úplné absence písemných pramenů, nejednoznačnosti ikonografických pramenů a často nedostatečné dokumentace i jinak obtížně identifikovatelných archeologických pramenů) prozatím reflektováno spíše okrajově a stručně. Z tohoto hlediska jde tedy zcela jednoznačně o téma aktuální a potřebné.

Práce je členěna do celkem šesti kapitol, doplněných poměrně obsáhlou bibliografií a početnými obrazovými přílohami. Po stručném informativním úvodu je 2. kapitola, nazvaná „Archeologie hraček“ věnována obecnější metodologické diskusi týkající se přesněji definovat pojem hra (ve smyslu hraní) a hračka. Z pojmů definovaných v této kapitole pak autorka vychází v dalším členění své práce. Třetí kapitola se zabývá ikonografickými doklady her a hraček; samostatně jsou pojednány scény s hračkami a scény s dětskými hrami bez hraček. Kapitola 4 se týká archeologických dokladů hraček v období do příchodu Makedonců - vzhledem k zařazení dětské hry dodnes známé jako „bawawa“ (zde oddíl 4.7.) by možná bylo vhodnější i tuto kapitolu pojmenovat spíše jako „Archeologické doklady her a hraček ...“. Detailně jsou zde zpracovány doklady šesti hlavních doložených kategorií hraček ze starší faraonské doby (tj. do dobytí Egypta vojsky Alexandra Makedonského 332 př. n. l.). Archeologické doklady hraček z následujícího, tedy ptolemaiovského a římského období, jsou shrnuty v následující 5. kapitole. Jakkoli bezprostřední zapojení Egypta do helénistického (a později římského) světa představovalo nepochybně významný moment v dlouhodobém vývoji staroegyptské kultury, je otázkou, do jaké míry je toto dělení funkční, a to i s ohledem na velmi rozdílnou délku zmíněných kapitol. Sama autorka ho zdůvodňuje spíše jen nepřímou odkazem na zvláštní skupinu hraček (dřevěný koník na kolečkách), která se v předchozím období nevyskytuje - jiné hračky ale jsou doloženy v obou uvedených obdobích. Poslední, 6. kapitola je shrnujícím závěrem celé práce.

Jednotlivé kapitoly jsou obsáhle doplněny ilustracemi a obsáhlou obrazovou přílohou založenou především na pramenech dostupných pomocí internetu. Ilustrace a obrazová příloha tak tvoří nedílnou součást pojednání a výrazně přispívají k lepšímu porozumění autorčiny argumentace.

I. Formální kritéria

	výborně	velmi dobře	dobře	dostatečně	nedostatečně
Vědecký aparát					
Jednotnost citací, bibliografie a poznámkového aparátu	☐	☐	X ☐	☐	☐
Citování použitých cizích myšlenek (dobrá vědecká praxe)	☐	X ☐	☐	☐	☐
Formální stavba práce					
Obsahové členění	X ☐	☐	☐	☐	☐
Formální členění (Obsah, nadpisy apod.)	X ☐	☐	☐	☐	☐
Popisky k tabulkám a obrázkům	X ☐	☐	☐	☐	☐
Jazyk					
Stručnost a srozumitelnost	X ☐	☐	☐	☐	☐
Ortografie, gramatika, diakritika	☐	X ☐	☐	☐	☐
Odborná terminologie	X ☐	☐	☐	☐	☐
Vzhled a přehlednost					
Layout, písmo	X ☐	☐	☐	☐	☐
Výběr a kvalita obrázků a dalších příloh (včetně tabulek a grafů)	☐	X ☐	☐	☐	☐
Komentář k formální stránce práce					

Po formální stránce je práce přehledně členěná, otázkou je členění archeologických nálezů hraček podle chronologického kritéria (byť zčásti odůvodněného i věcně) - viz výše. K pramenům i jejich hodnocení jinými vědci autorka přistupuje dostatečně kritickým způsobem. Na str. 17-18 jsou poněkud nepřehledně (s odkazem na další literaturu) shrnuta kritéria pro identifikaci dětí, resp. jejich zobrazování ve scénách, které by se mohly týkat daného tématu, tedy dětských her. Bibliografie je až na výjimky zpracována přehledným způsobem - mimo abecední pořadí je uvedena práce F. Daumase a L. Épron (s. 66), ojediněle se objevují i další nejednotnosti. Otázkou je vyčlenění jediné citace (navíc ne zcela úplné) do zvláštní skupiny „Zdroje“, která následuje po bibliografii - v tomto případě by sem zřejmě patřily i odkazy na webové stránky muzeí a dalších institucí, z nichž byly přejímány ilustrace (jsou uvedeny v poznámkách). Zřetelným „překlepem“ je záměna slov v názvu Petrieho práce *Objects of Daily Use* (na s. 40 je uvedeno „...daily life“, v bibliografii na s. 69 je název správně). V Bibliografii chybí práce citované jako „Leblanc 2008“ (s. 55) a „Hart 1990“ (s.62, pozn. 22). Je možná zbytečné odkazovat na Keimerovu práci (ASAE 30, 1930) podle „Velazco Pirez 2012“ (v bibliografii jsou navíc uvedeny dvě citace s vročením 2012, tedy 2012a a 2012b).

Popisky k ilustracím jsou stručné a přehledné, výběr obrázků odpovídá danému tématu. Kvalita obrázků je poněkud nerovnoměrná, což je zřejmě do značné míry způsobeno kvalitou dostupných podkladů.

Jazyk práce je srozumitelný (možná kromě s. 51, řádků 5-6) a čtivý, překlepy se objevují jen výjimečně (Badawi namísto Badawy na s. 65), někdy jsou zřejmě způsobeny automatickými opravami („rekord“ v citaci Carnarvon - Carter 1912). Na s. 22 je poněkud diskutabilní překlad jednoho z nápisů „Vrazím proti tobě ránu k smrti“, spíše by byla vhodná z gramatického hlediska poněkud volnější, ale významově adekvátní formulace, např. „Vrazím ti ránu (až) k smrti.“

II. Obsahové hodnocení

	výborně	velmi dobře	dobře	dostatečně	nedostatečně
Struktura a členění práce					
Přehled předchozího bádání (popř. teoretické pozadí)	☐	☐	☒	☐	☐
Logická struktura textu a jeho prvázanost	☒	☐	☐	☐	☐
Preciznost argumentace	☐	☒	☐	☐	☐
Práce s literaturou					
Rešerše a výběr odborné literatury	☐	☒	☐	☐	☐
Zohlednění relevantní literatury v argumentaci	☐	☒	☐	☐	☐
Kritické zhodnocení odborné literatury	☒	☐	☐	☐	☐
Metodologie					
Formulace otázek a hypotéz	☒	☐	☐	☐	☐
Výběr pramenů	☐	☒	☐	☐	☐
Transparentnost kritérií výběru pramenů	☒	☐	☐	☐	☐
Přiznání možností a hranic práce s materiálem	☒	☐	☐	☐	☐
Výsledky					
Jasná stavba hypotéz	☒	☐	☐	☐	☐
Zdůvodnění hypotéz	☒	☐	☐	☐	☐
Začlenění do stavu bádání	☐	☒	☐	☐	☐

Teoretické pozadí daného tématu je zpracováno do značné hloubky (kap. 2), naproti tomu předchozí bádání je zmíněno spíše jen okrajově a v souvislosti s konkrétními scénami nebo artefakty. Pro větší orientaci případných zájemců o toto téma by zřejmě bylo vhodné alespoň stručně odkázat na stručná shrnutí (ovšem s uvedením další literatury a bibliografických odkazů) například v *Lexikon der Ägyptologie* (W. Decker, „Spiel“, E. Brunner-Traut, „Spielzeug“) nebo *Oxford Encyclopedia of Ancient Egypt* (E. Feucht, „Childhood“), v českém prostředí by si zmínku zasloužila i práce L. Matiegkové *Dítě ve starém Egyptě*, i když danému tématu se věnuje jen v několika odstavcích. Zcela chybí odkaz na souhrnnou práci E. Feucht *Das Kind im Alten Ägypten*, byť se daného tématu týká jen její malá část (zejména s. 468-502 zabývající se ikonografie dítěte).

Podobně by bylo možné uvést ještě další práce týkající se jednotlivých vybraných otázek a problémů diskutovaných v dané práci - pro dětskou kadeř (s. 16) např. G. Robins, „Hair and the construction of identity in Ancient Egypt“, *JARCE* 36 (1999), 55-69 (zejm. 57-58), pro míčové hry a gymnastická cvičení (s. 21) např. I. Zámotná-Lexová, *O staroegyptském tanci*, pro antropomorfní figurky („panenky“, s. 50) E. Morris, „Paddle dolls and Performance“, *JARCE* 47 (2011), 71-10, pro hru „khazza lawizza“ (s. 32) článek Zaki Y. Saada „Khazza lawizza“, *ASAE* 37 (1937), 212-218.

V části 4.2. „Figurky zvířat“ poněkud překvapivě chybí odkaz na figurky nalezené při výzkumech v Raneferefově pyramidovém komplexu v Abúsíru (M. Verner *et al.*, *The Pyramid Complex of Raneferef: The Archaeology*, ABUSIR IX, Praha 2006, 425-430), i když autorka zcela správně a s dostatečnými odkazy na probíhající diskusi poukazuje na skutečnost, že tyto figurky nelze zcela jednoznačně ztotožnit s dětskými hračkami. Hranic a možností práce s prameny si ostatně autorka je plně vědoma a na příslušných místech je s dostatečně relevantními odkazy příznává.

Svoje názory autorka představuje dostatečně zřetelně a s odpovídající argumentací a zdůvodněním. Její práce tak představuje přínosné zpracování tématu, které se eventuálně může stát dobrým východiskem pro další bádání a které by měl vzít do úvahy každý, kdo se tímto tématem bude v budoucnosti zabývat. Proto plně doporučuji, aby práce D. Wollnerové *Hračky a dětství ve starověkém Egyptě/Toys and childhood in ancient Egypt* byla přijata k obhajobě a navrhuji ji hodnotit stupněm „velmi dobře“.

Hodnocení:¹

Velmi dobře

Praha 20.5.2014

Datum

Podpis

¹ Škála: výborně – velmi dobře – dobře – neprospěl